

HITTITE COURT RECORDS:
THE TRIAL OF UKURRA AND HIS SON - SALLI-TARHUNTA

ხეთური სასამართლო ოქმები:
უქურასა და მისი ვაჟის, სალი-თარხუნტას სასამართლო პროცესი

Maia Gambashidze,
Iv. Javakhishvili Tbilisi State University,
Ass. Prof., Tel.: 599960904
maia.ghambashidze@tsu.ge
ORCID 0000-0002-1008-2869

Abstract: Here are presented the Georgian translation and comments of the Hittite court records, where the accuser is presumably Puduhepa, the Hittite queen, the wife of Hatusili III (13th c. BC), and the accused - Ukura and her son - Sally-Tarkhunta, who as he seems to have held a high position at the palace.

Keywords: Hittites, Laws, Asia Minor, Ancient Middle East, Hittitology, Assyriology

მაია ღამბაშიძე,
ივ. ჯავახიშვილის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი,
დოქტ., ასოც. პროფ., ტელ.: 599960904,
maia.ghambashidze@tsu.ge
ORCID 0000-0002-1008-2869

აბსტრაქტი: მოცემულია ხეთური სასამართლო პროცესის ტექსტის ქართული თარგმანი და კომენტარები, სადაც მბრალდებელი სავარაუდოდ, არის ხეთების დედოფალი ფუდუხეფა, ხათუსილი III-ს მეუღლე (ძვ. წ. მე-13 ს.), ხოლო ბრალდებულები - უქურა და მისი ვაჟი - სალი-თარხუნტა, რომელიც როგორც ჩანს, იკავებდა მაღალ თანამდებობას (სავარაუდოდ, იყო სასახლის სალაროს მეჭურჭლეთუხუცესი).

საძიებო სიტყვები: ხეთები, კანონები, მცირე აზია, ძველი ახლო აღმოსავლეთი, ხეთოლოგია, ასირიოლოგია

შესავალი: ძვ. წ. III-II ათასწლეულებში შედგენილი ძველი აღმოსავლურ კანონთა კრებულები წარმოდგენას გვიქმნის ამ ტერიტორიაზე მცხოვრებ ცივილიზაციათა არა მხოლოდ სამართლებრივ, არამედ საზოგადოებრივ და სოციალურ ყოფაზე. ამ მხრივ ძალიან საინტერესოა, ამა თუ იმ სამართლებრივი დარღვევის დროს თუ როგორ იმართებოდა სასამართლო პროცესი, ვინ გამოდიოდა სიტყვით, როგორ იმართლებდა თავს ბრალდებული, დაიკითხებოდნენ თუ არა მოწმეები, როგორ გამოჰქონდათ განაჩენი და ა.შ. საბედნიეროდ, ჩვენამდე მოაღწია ამ ტიპის ტექსტებმა, რომლებიც აცოცხლებენ მაშინდელ ყოველდღიურ ცხოვრებას.

თქვენს წინაშე ერთ-ერთი ასეთი სასამართლო პროცესის ტექსტია, სადაც მზრალდებელი სავარაუდოდ არის ხეთების დედოფალი ფუდუხეფა, ხათუსილი III-ს მეუღლე (ძვ. წ. მე-13 ს.). სალი-თარხუნთა, რომელიც ტექსტში ბრალდებულად არის დასახელებული, როგორც ჩანს, იკავებდა მაღალ თანამდებობას (სავარაუდოდ, იყო სასახლის სალაროს მეჭურჭლეთუხუცესი.¹ მის თანამზრახველად გვევლინება მამამისი - უქურა.

ტექსტი

(CTH 293) KUB 13.35 + KUB 23.80 + KBo 16.62

I სვეტი

1. [დედოფალმა, რ]ა ქონებაც² ზედამხედველ³ უ[ქურა]ს ვაჟ სალი-თარხუნთას⁴ –
2. (კერძოდ), [ეტ]ლი, ბრინჯაოსა და სპილენძის ნივთები, ქსოვილები, მშვილდები, ისრები, ფარები,
3. იარაღი, წარტყვევნილი ხალხი, მსხვილფეხა და წვრილფეხა საქონელი, ცხენები, ჯორები – უკან დააბრუნებინა⁵,
4. [მას (=სალი-თარხუნთას, ამ ჩამოთვლილთაგან)], რა ქონებაც გაუცია, არ აღურიცხავს.⁶

5. მას არც *დუსდუმი* და არც *ლალამი*⁷
6. არ ჰქონია. ასე (ამბობს) დედოფალი: „დაე, ოქროს მალაროელებმა⁸
7. და დედოფლის მეეტლეებმა⁹, სალი-თარხუნთამ და ზედამხედველმა უქურამ,
8. ამ გარემოების გამო¹⁰ დაიფიცონ (ქალღმერთ) ლელვანის ტაძარში!“

9. მაშინ უქურამ, დედოფლის ზედამხედველმა, დადო ფიცი.
10. ჩვენების ოქმისთვის მან ფიცის ქვეშ შემდეგი აუწყა:
11. „რაც კი მე დედოფლის ნივთები მქონდა, დედოფლის ნივთებს არავითარ
12. შემთხვევაში არ მოჰქცევია ვარ უდიერად.
13. და მე ჩემთვის არაფერი არ ამიღია. რაც კი მე დედოფალმა
14. გადმომცა, (მათგან) არაფერი არ გადამიდევეს (ჩემთვის).
15. ცხენებისთვის და ჯორებისთვის, რომ[ლებიც] მყავდა
16. ხის დაფა¹¹ და *დუსდუმი* მქონდა დაბეჭდილი.
17. ასე გამგზავნეს მათ ბაბ[ი]ლონში.
18. და როდესაც ბაბილონში წავედი,
19. სანამ უკან დავბრუნდებოდი, ამ დროს ვიღაცამ ხომ არ

¹ იგი გვხვდება ხათუსილისა და ფუდუხეფას სხვა ტექსტშიც, კერძოდ: ორაკულის ტექსტში KUB 16.32 Vs. 24: Werner, 1967: 14.

² UNŪTUM, NĪG.GŪ.NA, ხელსაწყო, ნივთი, (სასახლის, სახლის) ქონება, Ūnal 2007: 760; Black, 2000: 423

³ UGULA - მეთაური, ზედამხედველი, ხელმძღვანელი, Ūnal 2007: 750. შდრ. ქართული გვარი - უგულავა.

⁴ mGAL-^DU. სავარაუდოდ, ამ საკუთარი სახელის ხეთურად წაკითხვის სხვადასხვა ვარიანტი არსებობს: Šallu + Taru/Tarhunt/Ištar/Adad, Rüster, Chr./Neu, E. 1989: 223. ვინაიდან mSIN-^DU იკითხება, როგორც Arma-Tarhunta, შესაბამისად, ვვარაუდობთ, რომ mGAL-^DU ხეთურად გამოითქმოდა, როგორც - სალი-თარხუნთა.

⁵ EGIR-pa piškit

⁶ სიტყვასიტყვით: „არ დააბეჭდინა ბეჭდით“, Ūl šiyaeškit

⁷ dusdumi, lalami, ეს ორივე ტერმინი სავარაუდოდ ნიშნავს საბუთებს, რომლებიც ფირფიტაზე იყო დაწერილი, ჩეკს ან რამე მსგავსს, ამის შესახებ: Justus C. F., 1998: 213-238; Symington, D., 1991: 120.

⁸ KUS³KUŠ.GUŠKIN, golden chariot fighter, Goldknappe, Ūnal 2007: 138.

⁹ LŪ^{MES} šalašha-, Stallbursche, Kutscher, Ūnal 2007: 591.

¹⁰ šakuwaššaruš, Ūnal 2007: 588.

¹¹ GĪŠ³LE³U/LE-Uš, დოკუმენტი, ხის საწერი დაფა, Ūnal 2007: 400.

20. შემომპარა ვალვაიალა ნივთები¹²?
21. და ამის გამო მარცხი განვიცადე¹³ (ჩემზე ეჭვი მიიტანეს).
22. ხოლო როდესაც შემდგომ ბაბილონიდან დავბრუნდი,
23. გაგვაგზავნეს მე და ერთი ზედამხედველი¹⁴.
24. მაგრამ ვალვაიალა ნივთები შესაბამისად, თან წამომყვა
25. ეს არის ჩემი მხრიდან დაუდევრობა, მაგრამ არ არის ბოროტება.
26. და მე არავითარ შემთხვევაში მეფის სიტყვებს არ შევცვლი
27. და ასეთი რამ არ მითქვამს, რომ: „მეფეს იგი
28. დაეკარგა, მოდი, ჩემთვის ავიღებ.“

29. ასეთ საქმეს მე არ ჩავიდენ! ეს რა არის?
30. იმ დროს დავიფიცე, რომ რაიმე ჩემთვის დამატებით თუ ავიღე
31. რაზეც პასუხისმგებელი ვიქნები, იმაზე მეტს არაფერს
32. ავიღებ ჩემთვის დამატებით. სასახლის სამი ჯორი დავაბი,
33. და დაიხოცნენ. მანამდე ორი ჯორი
34. ჩავანაცვლე; მაგრამ ერთი ჯორი ჯერ არ ჩამინაცვლებია.

35. უქურამ ასევე თქვა შემდეგი ღვთაების წინაშე:
36. „სამი ცხენის აღკაზმულობა ავიღე ყოველწლიური დღესასწაულისთვის.
37. ასევე ორი ჯორი ავიღე ჩემთვის და ისინი დამეხოცა.
38. ერთი ჯორი კი მთავარს, იშქურ-ახისს¹⁵ მივეცი.

39. ვირის ძველი ლაგამი, ბორბლები, ტყავის თასები,
40. დიდი და პატარა უღელი¹⁶ ჩემთვის ავიღე.
41. როგორც კი ახალ აღვირს და სადავეებს მოიტანენ, ავიღებ და
42. ახლებს მეფის სამსახურში გამოსაყენებლად.
43. ხოლო ძველთაგან, რამდენიც მინდოდა
44. იმდენი ავიღე ჩემთვის. ურემი
45. ჩემთვის ავიღე, მტვრისგან დამცავ ფარდაგთან ერთად. ორი დიდი ცული
46. და ერთი ნაჯახი ჩემთვის ავიღე.
47. და თუ ფარდაგს¹⁷ მოიტანენ, წავიღებ
48. ახალ ფარდაგს სამეფო სახლში. იმ ფარდაგს კი, რომელიც
49. დამველდა, რამდენის სურვილიც გამიჩნდა,
50. იმდენი ავიღე.

II სვეტი

1. ხოლო იმ ხალხს, ვისაც [დედ]ოფალი ჯორებს გაუნაწილებს

¹² walwayalla- შესაძლებელია, იყოს „ნაპარავი, გატაცებული“ და უკავშირდებოდეს „მგელს“, შესაბამისად, დაუკავშირდეს ხეთური კანონებს (იხ. §37: KBo 6.2 II 10-12; KBo 6.3 II 29-30), იხ. ლამბაშიძე 2021: 364.

¹³ GÜB-lešsun = „მარცხნივ წავედი = უბედურება დამატყდა“.

¹⁴ LU¹ parauwant, inspector, supervisor, Aufsichtsperson, Aufseher, Ünal 2007: 515.

¹⁵ m^DU.ŠEŠ

¹⁶ NAM.TÚL.LUM, *NATTULLU*, აღკაზმულობის ნაწილი, უღელის ნაწილი. სავარაუდოდ, იგულისხმება ჩვეულებრივი უღელი და ცალუღელი.

¹⁷ TUG¹ parna- ფარდაგი, სავარაუდოდ, სახლის კარის ნაცვლად ჩამოსაკიდი. A tapestry, a wall hanging or something like turkish kelim, ein an der Wand hängendes Textilzeugnis, wie etwa türk. kilim, Ünal 2007: 523.

2. (და მე მიბრძანებს): „წადი და მიეცი მათ!“, მე მათ (ფარულად)
3. ჩავანაცვლებ, რომელთაგან ან ჩემს (ცხოველებს) ავიღებ
4. ან სხვისგან მოვიყვან და მათ მივცემ.
5. ხოლო სასახლის ჯორებს ჩემთვის ვიტოვებ.
6. სხვებს კი გავატან
7. სათადარიგო ჯორს.
8. მათ კარგებს არავითარ შემთხვევაში არ გავატან!

9. წამორტყვევნილი ხალხისგან, რომლებიც სასახლიდან გადმომცეს,
10. ერთი კაცი და ერთი ქალი დავიტოვე ჩემთვის.

11. ქალაქ ფართიას ბეჭდის სახლის ნივთთაგან, რომელიც გადმომცეს,
12. ჩემთვის ავიღე შემდეგი: ორი ფალაური ქსოვილი და თასი¹⁸
13. გაუგზავნა უქურამ მამამისს. ათი ბრინჯაოს იარაღი,
14. ერთი შუბი, ერთი ხელების დასაბანი ჭურჭელი, ერთი სპილენძის საზომი ჭურჭელი, ერთი სპილენძის საცერი,
15. ერთი დიდი ცული, ერთი ეტლი (სავსე) ტყავის ნივთებით ჩემთვის ავიღე
16. და დედაჩემს გავუგზავნე.

17. [რა]ც შეეხება სამკაულებს, როდესაც ...
18. ... პერანგები...
19. ავიღე.

20. რაც შეეხება საქონელსა და ცხვარს
21. ...
22. ... [ან ვინმე] მაშინ ორი ხარი ჩემთვის
23. ან სამი ხარი, [ოთხი ცხვარი ან კი] ხუთი ცხვარი წამოვიყვანე,
24. ასე რომ, მე მაქვს ცხვრების საკითხში... მაგრამ ორასი ცხვარი
25. არასოდეს [არ წამ]იყვანია.

26. სალასხა კაციგან სამი ხარი წამოვიყვანე,
27. და ჩემს სახლში მივიყვანე; ისინი დაილუპნენ.

28. ოქროთი მოვარაყებული მშვილდები [კი, რომ]ლებიც დედოფლის განკარგულებაში იყვნენ,
29. გახსნილი ვნახე [და] ჩასადები გამარცვული იყო.
30. ოქრო ჩემთვის [არ] ამიღია,
31. და არც მშვილდი [არ] ამიღია იქიდან ჩემთვის.
32. და ამიტომ არ ვიცი, [ვინ] გამარცვა ჩასადები.
33. მაგრამ ეს რომ დავინახე, ამის გამო შემემინდა

¹⁸ სავარაუდოდ, მრგვალი, ბურთის ფორმის ჭურჭელი, თასი, URUDU kugulla-/kukulla-/kukkula-/kukkulla-/kugulkula-, a metal vessel for measurel ball, chunk, lump (of salt), Metallgefäß oder Mass, Kugel von Salz, Ünal 2007: 356.

34. და გა[მო]ვართვი დედაჩემს ოქრო და ამით
35. ჩავანაცვლე. მაგრამ მე ეს მაშინ
36. რომ არ მეთქვა, [ამის გამო] ფალამ, ოქრომჭედელმა თქვა:
37. „უბრალოდ არ მაცნობო! ჩუმად იყავი!

38. შესაწირი თასი¹⁹ „ბაბილონური ქვებისგან“ (შემკული) არ ამიღია ჩემთვის.

39. [იმ] ვირებისგან, რომლებიც მყავდა, ჩემთვის არცერთი
40. არ წამომიყვანია. ხუთი ვირი მოკვდა, და ისინი [ჩემი] სახლიდან ჩავანაცვლე/შევცვალე.
41. ხუთი ვირი მოკვდა ცუდად მოპყრობისგან. ხუთ ჩოჩორს [ჩასანაცვლებლად]
42. მოიყვანენ; მაგრამ ისინი ჯერ არ მოუყვანიათ.
43. ხუთი ვირი ამარ-მუშენმა, მეჯინიბემ, მოკლა.
44. მას ისინი ჯერ არ ჩაუნაცვლებია. ჩემთვის კი არც ერთი
45. არ წამომიყვანია.

III სვეტი

1. ოცდაათი ვირი გადმომცეს
2. მაგრამ ახლა მხოლოდ ცამეტი ვირია (დარჩენილი).

3. დაბეჭდილი სახლის ნივთებიდან ავიღე ორი ქსოვილი, ორი სპილენძის ზოდი, ექვსი მშვილდი, ასი ისარი,
4. ბრინჯაოთი მორთული ორი ქამარი, თვალსაბურავი და სპილენძის საკრავი²⁰.

5. ავად გავხდი. ხოლო როდესაც გამოვჯანმრთელდი,
6. შემოწმებისას ვიპოვნე სპილენძის სამი ჯოხი, ათი ბრინჯაოს იარაღი, ათი მშვილდი და ორმოცდაათი ისარი
7. მაგრამ იბრი-შარუმასთვის განკუთვნილი ამანათი
8. არ მინახავს და არც ერთი არ მიხსენებია.

9. ასე (ამბობს) მარუვა: „მან ჯორები გადასცა
10. (ან შენ გადაეცი) ხელარიცის“. ასე (ამბობს) უქურა:
11. „ხელარიცის გამოვართვი ჯორები,
12. შემდეგ კი დავუბრუნე“.

13. ასე ამბობს მარუვა: „X ჯო[რე]ბი მისცა მან (ან: შენ მიეცი) მთავარ ფიხა-ციტის.
14. ასე (ამბობს) უქურა: „ისინი არ (არიან) საქონლის სადგომიდან“.

15. ასე ამბობს იარრაზალმა, ოქროს მალაროელი:
16. „ცუვაფიმ ერთი ცხენი გაყიდა და ამისთვის
17. აიღო ერთი წონა სპილენძი.“ ასე (ამბობს) უქურა: მან მითხრა, რომ იგი მკვდარიყო“.

18. იარრაზალმა ერთი ჯორი წაიყვანა თავისთვის,

¹⁹ (DUG) *PURSĪTUM*, an offering jar, Opferschale, Ünal 2007: 555.

²⁰ URUDU dammuri- შესაძლებელია გაიგივდეს URUDU dampura/tambura-სთან და იყოს მუსიკალური საკრავი, Ünal 2007: 679.

19. ხოლო ერთი ჯორი მარუვამ წაიყვანა თავისთვის. მაგრამ ისინი ერთად იყვნენ გაზრდილები.
20. ასე ამბობენ: იშქურ-მიმა, მისი ძმა, მარუვა,
21. იარაზალმა, ფალა, იარცითი, თუთუს ვაჟი (და)
22. იარაცითი, ლახინა-ცითის ვაჟი, ლახინაცითის ძე: ღვთაების წინაშე
23. მათ შემდეგი თქვეს: „თუკი ჩვენ ჩვენთვის ცხენი ან ჯორი
24. დედოფლისა გავყიდეთ, და თუკი ჩვენ ისინი (ფარულად) გავცვალოთ, (მაშინ დაწყევლილნი ვიყოთ!).
25. ჩვენ ისინი ჩვენთვის არ შეგვიკაზმია და ჩვენ ისინი
26. ძალით არ მოგვიკლავს. თუკი ჩვენი მთავრებიდან
27. ვიღაცამ ცხენი ან ჯორი თავისთვის აიყვანა
28. ან საკუთარი სარგებლისთვის გაყიდა,
29. ან ფარულად გაცვალა, ან თუკი მან
30. მოკლა ვინმე, ან თუ ეს...
31. ჩვენ ეს არ გვითქვამს,
32. ან ჯორი
33. და იგი დააბა
34. და იგი...
35. შემდგომ კი...
36. და ის...
37. (მაშინ დაწყევლილნი ვიყოთ).
38. ხოლო ქუქუ, მეეტლე, აქ არ არის.
39. ასე (ამბობენ) ხაფაცითი, ქსუ, თარვისია
40. ფალუ, ქასქამუვა, ქუნი, მაგალუ,
41. აფათითი, ხუხარმათი, ზუვა,
42. მუთარქი, ალალიმი, იშთარცითი, XXX-სუმი,
43. ციდა და ალამუვა - ბავშვი,
44. თარვასქი, ცუვა, სალვინი – სულ ოცი (ადამიანი) – : „ეტლები,
45. ბორბლები, მსუბუქი ორბორბლიანები, ვერცხლი, ოქრო, ფარები,
46. ხელკეტები, მშვილდები, ისრები, კაპარჭი, ბრინჯაოს იარაღები,
47. დიდი ნაჯახები, ცულები, ბრინჯაოს ხმლები,
48. დედოფლის ქსოვილი, საკიდი და ტყავი: რაც გვაქვს,

IV სვეტი

1. იქიდან არაფერი არ აგვიღია. ჩვენ არაფერი გავცივლია
2. (ჩუმად). ნუთუ ჩვენ ერთი მსუბუქი ორთვლიანი შეკაზმული ეტლი (და)
3. ბორბლები (ჩვენთვის) ავიღეთ (მეტიც), როგორც კი ჩვენ ამას
4. მოვავ(ვარე)ბთ, უკან დავაბრუნებთ
5. და თითო-თითოდ ჩავაბარებთ.
6. ან თუკი ჩვენ ქსოვილს (ან) ფარდაგს? ავიღებთ
7. და (ფარულად) შევცვლით ან დავტოვებთ
8. ან როდესაც ჩვენმა ზედამხედველმა თავისთვის
9. [ეტლ]ები, ბორბლები, მსუბუქი ორბორბლიანი ეტლები, ვერცხლი, ოქრო
10. ბრინჯაოს იარაღები, ხელკეტები, მშვილდები, ისრები, ქსოვილები, ფარდაგი

11. აილო ან თუკი მან მეფის კარგი ხარისხის ბორბლები
12. სხვას გადასცა, ხოლო სამაგიეროდ დამტვრეული
13. სამი ცალი მიიღო, ან თუკი მომავალში ჩვენი ზედამხედველი
14. თავისთვის რამეს აიღებს, და ჩვენ ამას არ ვამცნობთ,
15. ან თუკი მომავალში ჩვენთვის რამეს ავიღებთ,
16. (მაშინ დაე, დავიწყევლოთ).“ იმ ნივთთაგან, რომლებიც ძველი იყო,
17. იქნება ეს ხელსაწყო, ვაგონები, ბორბლები, ქსოვილი, ფარდაგი,
18. რაც ადრე მოგეცით, (ყველაფერი) უნდა გათავისუფლდეს ფიცისგან!
19. მაგრამ ახლა მომავალში თქვენ ხელი არაფერს დააკაროთ!

20. ასე (ამბობს) არლავიცი: „ღვთაების წინაშე ვაძლევ
21. შემდეგი [ჩვე]ნებას: მოწყობილობები, რომლებიც იბრი-შარუმამ
22. გადმომცა, აქ მოვიტანე
23. და უქურას გადავეცი.
24. მაგრამ თუკი მე შეკვრა გავხსენი ან კიდევ ბეჭედი
25. გავტეხე, ან თუკი რამე ავიღე ჩემთვის,
26. ან თუკი უქურამ თავისთვის აილო რამე
27. და მე ეს არ მითქვამს,
28. (დაე, დავიწყევლო!)“

29. ასე (ამბობს) ხუცია, ხის ფირფიტის მწერალი: „იარაღები, რომლებიც დასაბეჭდად
- გადმომცეს, ისინი კარგ მდგომარეობაში
30. შემოვინახე. ბეჭედი არ გამიტეხია
31. და შეფუთვა არ გამიხსნია.
32. ისინი აქ მოვიტანე და უქურას გადავეცი.
33. (თუკი ეს არ არის მართალი) ან თუკი უქურამ თავისთვის აილო რამე და მე არ მივუთითე
- ამაზე
34. (დაე, დავიწყევლო!)“.

35. ასე (ამბობს) უქურა, დედოფლის ათეულის უფროსი: „როდესაც ბაბილონში გამგზავნეს.
36. დავბეჭდე ხის საბუთები, რომლებიც
37. ცხენებისა და ჯორების შესახებ მქონდა.

38. მაგრამ ბაბილონში მგზავრობისას,
39. როდესაც უკან ვბრუნდებოდი, ისინი კვლავ აღარ დამილუქავს.
40. ლალამიც არ არის დალუქული,
41. და ამიტომაც ვერ შევამჩნიე.
42. როგორც კი ცხენე[ბი და ჯო]რები მოვლენ,
43. შესაბამისად დავ[ლუქავ]. ეს ჩემი მხრიდან დაუდევრობაა
44. მაგრამ არ არის ბოროტება.
45. მე უბრალოდ უყურადღებოდ კი არ დავტოვე: „ეს დაიკარგა
46. და ამდენი დარჩა. ცხენები (ან) ჯორები
47. ჩემთვის არ ამიღია და არც ვინმესთვის მიმიცია.

48. თქვენს მიერ ნახსენები [ჯო]რები დაილუპნენ
49. დატოვეს პირუტყვის ეზო. ერთი ჯორი
50. [იარა]ცალმამ თავისთვის წაიყვანა; ერთი ჯორი კი [მარ]უვამ წაიყვანა თავისთვის“.

დამოწმებული წყაროები და ლიტერატურა:

Keilschrifttexte aus Boghazköy (KBo), Berlin.

Kelischrifturkunden aus Boghazköy (KUB), Berlin.

ღამბაშიძე, მ., (2021). *ხეთური კანონები*, ისტორია, არქეოლოგია, ეთნოლოგია, გორის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, VI, 357-384.

Black, J., George, A., Postgate, N., (2000). *A Concise Dictionary of Akkadian*, Wiesbaden.

Justus C. F., (1994-95 (1998)). *The Case of the Missing dusdumi and lalami. Minos* 29-30: 213-238.

Rüster, Chr./Neu, E., (1989), *Hethitisches Zeichenlexikon*, Wiesbaden.

Symington, D., (1991). *Late Bronze Age Writing-Boards and Their Uses: Textual Evidence from Anatolia and Syria*, Anatolian Studies, Vol. 41, 111-123.

Ünal, A., (2007). *Multilinguales Handwörterbuch des Hethitischen*.

Werner, R., (1967). *Hethitische Gerichtsprotokole*, StBoT 4, Wiesbaden.

REFERENCES

Keilschrifttexte aus Boghazköy (KBo), Berlin.

Kelischrifturkunden aus Boghazköy (KUB), Berlin.

Ghambashidze, M., (2021). *Hittite Laws*, History, Archaeology, Ethnology, Gori State University, VI, 357-384.

Black, J., George, A., Postgate, N., (2000). *A Concise Dictionary of Akkadian*, Wiesbaden.

Justus C. F., (1994-95 (1998)). *The Case of the Missing dusdumi and lalami. Minos* 29-30: 213-238.

Rüster, Chr./Neu, E., (1989), *Hethitisches Zeichenlexikon*, Wiesbaden.

Symington, D., (1991). *Late Bronze Age Writing-Boards and Their Uses: Textual Evidence from Anatolia and Syria*, Anatolian Studies, Vol. 41, 111-123.

Ünal, A., (2007). *Multilinguales Handwörterbuch des Hethitischen*.

Werner, R., (1967). *Hethitische Gerichtsprotokole*, StBoT 4, Wiesbaden.